

פרשת ויקהל

ויקהל מִשֶׁה אֶת-כָּל-עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֱלֹהִים הַדְּבָרִים אֲשֶׁר-צִוָּה ה' לַעֲשׂוֹת אִתְּכֶם. שְׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָכֶם קֹדֶשׁ שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן לַה' (שמות לה א')

מה בפרשה? בפרשת ויקהל מכנס משה את עם ישראל לאסיפה. העם מתקהל סביב ושומע את הדברים אשר ציווה להם ה'. המצווה הראשונה בפרשה היא המצווה על קידוש השבת כיום מנוחה.

לאחר מכן מופיעות שוב, כמו בפרשות הקודמות, הוראות לבניית המשכן וכליו.

בני ישראל מתבקשים שוב לתרום את רכושם ואת כישרונותיהם לטובת בניית המשכן. בין השאר מתוארות יריעות הבד המפוארות מהן עשויים קירות המשכן, היריעות נטוות בידי נשים המוכשרות לכך מקרב העם. המשכן מתהדר בבדים בצבעים היקרים ביותר שהיו קיימים בתקופה זו: תכלת, ארגמן שני ושש.

בפרשת ויקהל מתוארת עבודת האומנות המורכבת של בצלאל שניהל את בניית המשכן. בצלאל יוצר ארון בו מונחים לוחות הברית. הארון מצופה זהב טהור ועליו עומדים שני כרובים מזהב, הכרובים הם דמויות של מלאכים. המלאכים פונים זה אל זה ופורשים כנפיים. מתוארת גם המנורה שהוצבה במשכן והיא היום סמלה של מדינת ישראל.

הצעה ליצירה כלי המשכן

בואו נעצב לכבוד שבת ביד אומן, פמוטים מפוארים ועשירים בפרטים וקישוטים כמו כלי המשכן

חומרים:

- חומר פיסול (עדיף חמר לבן או דס)
- פסיפס
- דבק
- חותכנים בצורות שונות (כמו לעוגיות)
- פייטים
- נרות

תהליך היצירה:

- מרדדים את החמר או הדס וקורצים ממנו צורות בעזרת החותכנים
- יוצרים בסיס מהחמר/ דס בצורה לבחירתנו, למשל קובייה או מלבן.
- מדביקים את הצורות שהכנו ומקשטים כיד הדמיון.

הצעה לפעילות שיחות לשבת

- מה אתם אוהבים לעשות ביום שבת?
- אילו דברים אתם לא עושים בשבת ולמה?
- למה חשוב שיהיה יום אחד בשבוע שהוא מיוחד ומבורך?
- לו יום שבת לא היה קיים היינו מספיקים הרבה יותר. האם אתם מסכימים עם הקביעה הזו?
- האם כדאי לוותר על יום אחד של יצירה ועבודה?

סיפור לשבת

לפני שנים רבות, בארץ תימן הרחוקה שלט מלך עשיר ורב כוח. המלך שלט בארצו ביד רמה והיה מעורב בכל עסקי הממלכה. הוא ידע מתי כל סוחר בשוק מסדר את מרכולתו, מתי כל מורה בבית הספר מלמד כל שיעור ומתי כל ילד בממלכה הולך לישון. המלך עשה ימים כלילות במעקב אחר נתיניו ובניהול חייהם. על כל עניין למלך תימן הייתה דעה מוצקה וברורה – הוא בחר את צבעי הבגדים של הנתינים ואפילו מה יאכלו לארוחת הערב. יום אחד קרא המלך את כל יועציו לאסיפה דחופה. היועצים התיישבו סביב שולחן המלך בדריכות וחיכו למוצא פיו. "יש עניין שמטריד אותי כבר זמן רב" אמר המלך בפנים זעופות. "כל הנתינים שלי נחים ביום שישי ועובדים ביום שבת ורק היהודים לא עובדים בשבת" המשיך המלך וחסב באגרופו בשולחן הדיונים. "כך לא נוכל להמשיך, הבלבול גדול מדי! לא ייתכן שלכל קבוצה יהיה יום מנוחה אחר" המלך האדים מכעס ומשרתו מיהר להגיש לו כוס מים צוננים. היועצים מיהרו זה אחרי זה לטכס עצה. "עליך לגרש את כל היהודים ממלכתך וכך לא יפריעו פה יותר לסדר ולשגרה" אמר אחד היועצים. "מה פתאום לגרש?" צעק יועץ אחר "אי אפשר פשוט לצוות עליהם לנוח ביום שישי כמו כולם ולעבוד בשבת?" אמר והוסיף "הם בטח יעדיפו זאת על פני גירוש מהממלכה" "כן בוודאי, אכן כן!" הסכימו כולם. "אם כן, אמר המלך "אצווה על היהודים להחליף מיד את יום המנוחה שלהם ליום שישי ולהיות כמו כולם" החצוצרות נשמעו ושליחי המלך יצאו לכל קצוות הממלכה רכובים על סוסים להודיע את דבר המלך לכל היהודים. "שמעו שמעו כל היהודים: מהיום יום המנוחה שלכם הוא יום שישי, אין יותר מנוחה בשבת!" באותו הערב בכל בתי היהודים בממלכה התקבצו חברים ושכנים יחד ושוחחו בדאגה על המצווה החדשה של המלך. "מה יהיה?" דאגו כולם "כיצד נוכל להתמודד עם הגזרה החדשה?" בעיר צנעא בירת תימן החליטו היהודים לכנס אסיפה של מנהיגי העם בכל הממלכה, יחד יחליטו מה לעשות וכיצד להמתיק את רוע הגזירה. לקריאה נשמעו רבים ממנהיגי העם: רבנים חכמים, סוחרים עשירים, מורים וראשי קהילות. את האסיפה הנהיג רבם של כל יהודי תימן החכם מכל הרבנים רבי שלום שבזי. רבי שלום שבזי קרא לכל המשתתפים "יום אבל הוא זה לנו יהודי תימן, כי המלך רוצה לגזול מאיתנו את יום השבת" רבי שבזי הרכין ראשו בעצב ושאל בלחש "מה יהיה עלינו? מה נעשה?" אחד מעשירי הסוחרים של צנעא שמעון תעיזי קם ואמר "אולי הגזירה לא כל כך נוראה?" למשמע דבריו עברה בקהל קראית תדהמה והלם. "חכו אחי, שמעו את דבריי ואז תחליטו" אמר תעיזי הסוחר במבט נוזף "אם נעבוד ביום שבת ככל הגויים וננוח ביום שישי עסקינו יפרחו, יעלו ויצליחו, ביום המנוחה של הגויים הם נוהגים לצאת לשוק ולקנות סחורות, האם לא תרצו שגם חנויות היהודים יהנו מכך?" "דברך הם דברי כפירה באלוהי ישראל אשר ברא את העולם בשישה ימים ונח ביום השביעי, הוא בעצמו ציווה לנו מנוחה ביום השבת האם תפעל כנגד תורת ישראל עבור פרנסתך?" שאלה בכעס מנהיגת סוחרי הקפה בעיר, דינה עדני. דינה המשיכה ונפנפה באגרופה באוויר "אנו שומרים על השבת מאז ניתנה לנו תורתנו הקדושה ועושים בדיוק כמעשיו של אלוהים ביום השביעי כך אנו קרובים מעט יותר אליו, האם תיקח זאת מאיתנו בשם מטבעות הזהב והכסף שתוכל לקבל?" "ואם אני לא אדם מאמין? מדוע עלי לפעול על פי חוקים אלו?" שאל תעיזי הסוחר בכעס. "חברי היקרים" התפרץ משה תנעמי מנהיג קהילת העיר חידאן "לא עבור אלוהים אנו שומרים את השבת אלא עבור עניי ארצנו. אנו היינו עבדים בארץ מצריים ויודעים את טעמם המר של העבדות והעוני. לכן אנו שומרים על זכותו של כל אדם לנוח ומחייבים יום מנוחה לכל העובדים. אם נוותר על השבת יאבד יום מנוחתם של העובדים העניים אשר יאלצו לעבוד גם בשבת או לאבד את מקום עבודתם." "אפילו לחיות זכות לנוח בשבת" הוסיף משה "אם נוותר על יום מנוחה זה יוכלו להעביד את החיות ללא הפסקה ובלי חוק שיגן עליהן עבודתן תתמשך ללא גבול" משה הביט אל כל הנוכחים והפציר "הרי לא תתנו יד לעושה של העניים והחלשים ביותר?" רבי שלום שבזי כחכח בגרונו, מיד הופנו כל המבטים אליו כבמטה קסם. "כולכם צודקים!" אמר בשקט "השבת מקרבת אותנו לקדושה, השבת שומרת על החלשים שבקרבתנו השבת היא יום של ברכה ומנוחה לכולם וכמוכן שאם אנו נוותר עליה נוכל להיות עשירים יותר" רבי שלום הביט בכל הנוכחים והוסיף "אך שכחתם דבר חשוב ביותר, לא אנו אלו ששומרים את השבת אלא היא זו ששומרת עלינו! השבת שמרה על עם ישראל מאוחד בכל הדורות ובכל הגלויות. כשנחזור ונחיייה יחד בארץ משלנו, אפילו שלא התראו העדות זו עם זו שנים אלפיים עדיין יהיה להן לפחות דבר אחד משותף וזוהי השבת" הביטו כולם זה בזה וידעו "על השבת לא נוותר בעד שום הון שבעולם!" הלך רבי שלום שבזי אצל המלך וביקש להגן על יום מנוחתם של היהודים. "שלום שלום רבי שבזי" אמר המלך "הרי אני ואתה חברים ואני אומר לך כחבר אל חברו, כדאי שתוותר! בואו, הפסיקו להתבדל והיו ככל הגויים תוכלו לנוח ביום אחר ולהיות עשירים ומאושרים יותר" "אדוני המלך, השבת איננה רק יום מנוחה עבורנו! היא זכר ליציאת מצריים, זכר לבריאת העולם, היא קדושה וברוכה, מגינת העניים והחלשים, סמל למסורת עתיקה ויותר מכך היא נמצאת בלבבותיהם של היהודים בכל העולם! אם לא נוכל לקיים את שבתנו, תורתנו תשתכח מאיתנו ועמנו יחדל מלהתקיים בממלכתך ויאבד בין העמים, ואז מי יהיו סופריך? מי יהיו גדולי הסוחרים? לא תוכל להסתדר בלעדנו." מלך תימן נדהם מדבריו של רבי שבזי ואמר "והרי יום מנוחתנו הוא רק יום שביתה מעבודה, לא דמיינתי ששבתכם כה חשובה, אם כך שמרו על השבת והיא תשמור עליכם"

הסיפור מבוסס על דברי חכמים:

אשר גינצברג, אחד העם על פרשת דרכים מאמר נא
אפשר לאמר בלי שום הפרזה, כי יותר משעם ישראל שמרו על השבת שמרה השבת אותם.

רבי יהודה הלוי, הכוזרי, מאמר שלישי, סימן י'

אמר הכוזרי כבר חשבתי בעניינכם, וראיתי שיש לאלוהים סוד בהשאירכם, ושהוא שם השבתות והמועדים מהגדול שבסבות בהשאיר (נ"א להשאיר) תארכם והדרכם, כי האומות היו מחלקות אתכם לעבדים בעבור בינתכם וזוך דעתכם, והיו משימים אתכם עד (נ"א עוד, וא"ל עם) אנשי המלחמה, לולא אלה העתים שאתם שומרים אותה השמירה הזאת המעולה מפני שהם מאת האלוהים ולעילות חזקות, כמו זכר מעשה בראשית, זכר ליציאת מצרים, זכר למתן תורה, וכלום עניינים אלוהיים אתם מוזהרים בשמירתם. ולולא הם לא היה אחד מכם לובש בגד נקי, ולא היה לכם קבוץ לזיכרון תורתכם מפני שפלות נפשכם בהתמדת הגלות עליכם. ולולא הם לא הייתם מתנעמים יום אחד באורך ימיכם, וכבר היה לכם בזה ששית ימיכם מנוחת הגוף ומנוחת הנפש (נ"א אשר) אין השרים יכולים עליה, מפני שנפשותם אינם מתיישבות ביום מנוחתם, כי אם יצטרכו ביום ההוא ליגיעה ותנועה, היו נעים ויגעים, ואין נפשותם במנוחה שלמה.

הבלוג של מיה

נולד במטרה להמשיך את המסורת היהודית של קריאה בפרשת השבוע, אשר הופכת את התורה לחלק מחיי היום יום שלנו ואת הטקסטים היהודיים העתיקים לרלבנטיים. בבלוג של מיה תוכלו למצוא פעילויות מגוונות העוסקות בפרשות השבוע, אשר יסייעו לכם להפוך את סיפורי התורה גם לחלק מעולמם של ילדים. מיה, בעלת תואר ראשון בחינוך ובמקרא ורכזת החינוך לגיל הרך בקהילת בית דניאל בתל אביב וגם המקימה והמנהלת את זולזו, מרכז הורות ומשחקיה בבית דניאל. **צילומים: עומר גרייסמן**

